

Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

BM-II.059.1.413.2026

Warszawa, /elektroniczny znacznik czasu/

Pan
Włodzimierz Czarzasty
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

w odpowiedzi na interpelację nr 18292 Pani Posłanki Magdaleny Sroki w sprawie sytuacji nauczycieli pobierających nauczycielskie świadczenia kompensacyjne, których emerytura po osiągnięciu wieku emerytalnego jest niższa od pobieranego wcześniej świadczenia, proszę o przyjęcie poniższych wyjaśnień.

Emerytura z tytułu osiągnięcia powszechnego wieku emerytalnego, zgodnie z art. 26 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych¹, dla osób urodzonych po dniu 31 grudnia 1998 r, ustalona jest według tzw. nowych (kapitałowych) zasad. Stanowi ona równowartość kwoty będącej wynikiem podzielenia podstawy obliczenia przez średnie dalsze trwanie życia dla osób w wieku równym wiekowi w jakim ubezpieczony przechodzi na emeryturę². Podstawę obliczenia emerytury³ stanowi kwota:

- składek na ubezpieczenie emerytalne, z uwzględnieniem waloryzacji składek zapisanych na koncie ubezpieczonego do końca miesiąca poprzedzającego miesiąc, od którego przysługuje wypłata emerytury,
- zwaloryzowanego kapitału początkowego oraz
- kwot środków zewidencjonowanych na subkoncie, o którym mowa w art. 40a ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych⁴.

Wymaga jednocześnie podkreślenia, że w przypadku obliczania wysokości ww. emerytury u osób, które pobierały nauczycielskie świadczenia kompensacyjne, nie jest stosowany przepis art. 25 ust.1b ustawy emerytalnej o pomniejszaniu podstawy jej obliczenia o sumę kwot pobranych emerytur wcześniejszych. Tak więc algorytm obliczania docelowego świadczenia emerytalnego jest tutaj (tak jak w przypadku obliczania emerytury pomostowej) o wiele korzystniejszy, niż w przypadku osób, które korzystały z różnego rodzaju wcześniejszych emerytur.

W przypadku kobiet, które urodziły się po dniu 31 grudnia 1948 r., oprócz ww. opisanej emerytury należy jeszcze uwzględnić okresową emeryturę kapitałową, przysługującą kobietom, które:

- należą do otwartego funduszu emerytalnego,
- ukończyły 60 lat,
- mają ustalone prawo do emerytury na nowych zasadach,
- mają na subkoncie prowadzonym przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych (dalej: „ZUS”) zapisaną sumę środków, która (w ostatnim dniu miesiąca przed miesiącem, w którym

¹ Dz. U. z 2025 r. poz. 1749, z późn. zm., dalej powoływanej jako „ustawa emerytalna”.

² Art. 26 ustawy emerytalnej.

³ Art. 25 ust. 1 ustawy emerytalnej.

⁴ Dz. U. z 2026 poz.199, z późn. zm.

przyznano emeryturę na nowych zasadach) jest równa lub wyższa od dwudziestokrotności dodatku pielęgnacyjnego⁵.

Wysokość okresowej emerytury kapitałowej stanowi iloraz kwoty środków zewidencjonowanych na subkoncie, ustalonych na dzień, o którym mowa w art. 8 pkt 2 ustawy o emeryturach kapitałowych, i średniego dalszego trwania życia, o którym mowa w art. 26 ustawy emerytalnej.

Treść ww. przepisów dotyczących obliczania emerytury przekonuje zatem, że o wysokości emerytur należących do przedmiotowego kręgu osób, decyduje suma składek na ubezpieczenie emerytalne odprowadzonych do ZUS w całym okresie ich aktywności zawodowej (za okasy przypadające po dniu 31 grudnia 1998 r.). Również więc składki odprowadzone przez takie osoby (z tytułu zatrudnienia lub podjęcia działalności gospodarczej) na ubezpieczenie emerytalne po przyznaniu im nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego zawsze wpływają na zwiększenie ich emerytur z tytułu osiągnięcia powszechnego wieku emerytalnego.

Nieco inny jest natomiast algorytm obliczania świadczenia w postaci nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego.

Świadczenie kompensacyjne obliczane jest bowiem, zgodnie z art. 5 ustawy z dnia 22 maja 2009 r. o nauczycielskich świadczeniach kompensacyjnych⁶, poprzez podzielenie podstawy obliczenia emerytury, ustalonej zgodnie z art. 25 ustawy emerytalnej, przez średnie dalsze trwanie życia dla osób w wieku 60 lat, ustalone według tablic średniego trwania życia obowiązujących w dniu zgłoszenia wniosku o przyznanie świadczenia, o których mowa w art. 26 ustawy emerytalnej.

Jeżeli osoba uprawniona jest członkiem otwartego funduszu emerytalnego, przy ustalaniu podstawy obliczenia emerytury dla celów ustalenia wysokości świadczenia kompensacyjnego, składki na ubezpieczenie emerytalne, zewidencjonowane na jej koncie w ZUS, zwiększa się poprzez pomnożenie wskaźnikiem korygującym 19,52/12,22. Wskaźnik ten odzwierciedla stosunek pełnej składki na ubezpieczenie emerytalne do wysokości zewidencjonowanej na koncie ubezpieczonego w ZUS.

W związku z nieco odmiennym algorytmem obliczania nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego, w niektórych przypadkach może dochodzić do sytuacji, w której świadczenia te okazują się wyższe, aniżeli emerytury ustalane osobom, które przed uzyskaniem powszechnego wieku emerytalnego takie świadczenia pobierały.

Na powstawanie takich sytuacji miało również wpływ zaburzenie w latach 2021 - 2023, w związku z pandemią COVID-19 (ze względu na zdecydowanie większą liczbę zgonów), tendencji wzrostowej podstawowego parametru obliczania, zarówno emerytury, jak i świadczenia kompensacyjnego, jakim jest średnie dalsze trwanie życia. W tych latach średnie dalsze trwanie życia skróciło się. W kolejnych latach, już po pandemii, średnie dalsze trwanie życia znów wydłuża się. Obrazują to poniższe dane kształtowania się średniego dalszego trwania życia dla osób w wieku 60 lat:

- 2019 r. - 260,7 miesiąca
- 2020 r. - 261,5 miesiąca
- 2021 r. - 247,7 miesiąca

⁵ Zob. art. 8 ustawy z dnia 21 listopada 2008 r. o emeryturach kapitałowych (Dz. U. z 2018 r. poz. 926).

⁶ Dz. U. 2026 poz. 86.

- 2022 r. – 238,9 miesiąca
- 2023 r. – 254,3 miesiąca
- 2024 r. – 264,2 miesiąca
- 2025 r.- 266,4 miesiąca.

Niekorzystana relacja pomiędzy emeryturami z tytułu ukończenia powszechnego wieku emerytalnego a pobieranymi nauczycielskimi świadczeniami kompensacyjnymi może więc występować zwłaszcza wówczas, jeżeli te drugie świadczenia zostały ustalone w latach 2021-2023, a emerytury – w latach: 2024 -2025.

Kolejnym czynnikiem przyczyniającym się do takiego zjawiska jest fakt corocznego waloryzowania pobieranych przez byłych nauczycieli świadczeń kompensacyjnych, zgodnie z przepisami art. 88 i n. ustawy emerytalnej (im dłuższy jest okres od przyznania świadczenia kompensacyjnego do przyznania emerytury z tytułu osiągnięcia powszechnego wieku emerytalnego, tym czynnik ten ma większe znaczenie).

Na wysokość emerytur z tytułu osiągnięcia powszechnego wieku emerytalnego u osób pobierających nauczycielskie świadczenia kompensacyjnej ma oczywiście wpływ również fakt podejmowanie (niepodejmowania) przez takie osoby (po przyznaniu tego świadczenia), aktywności zawodowej.

Przechodząc z kolei do podniesionego w interpelacji braku gratyfikacji w wymiarze emerytury okresów, w których omawiana grupa kobiet, łączyła aktywność zawodową z wychowaniem dzieci, to rozwiązania takie zostały już wprowadzone w powszechnym systemie emerytalny. Należy bowiem zauważyć, że w przypadku kobiet urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 r., które, co do zasady, zostały objęte tzw. nowym systemem emerytalnym, i które przerywają zatrudnienie na czas urodzenia i wychowania dziecka, obowiązujące regulacje z zakresu ubezpieczeń społecznych gwarantują uwzględnianie przy ustalaniu prawa do świadczeń emerytalnych okresów ograniczenia aktywności zawodowej związanych z faktem wychowywania potomstwa. Przede wszystkim trzeba zaznaczyć, że od dnia 1 stycznia 1999 r., czyli od momentu wejścia w życie reformy systemu emerytalnego, budżet państwa opłaca składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe za osoby przebywające na urloпах wychowawczych lub pobierające zasiłek macierzyński.

Krokiem wpisującym się w realizację polityki prorodzinnej było również objęcie ubezpieczeniami emerytalnym i rentowymi osób sprawujących osobistą opiekę nad dziećmi. Do 31 sierpnia 2013 r. tylko osoby przebywające na urloпах wychowawczych miały prawo do objęcia ubezpieczeniami emerytalnym i rentowymi z tego tytułu. Od 1 września 2013 r. z możliwości sprawowania osobistej opieki nad dzieckiem skutkującej objęciem, na wniosek zainteresowanego, ubezpieczeniami społecznymi, może skorzystać również osoba nie będąca pracownikiem, która zrezygnowała z aktywności zawodowej. Od tego dnia składka jest płacona za każdą osobę fizyczną sprawującą opiekę nad dzieckiem przez okres do 3 lat, nie dłużej jednak niż do zakończenia roku kalendarzowego, w którym dziecko kończy 6. rok życia, a w przypadku dziecka, które z powodu stanu zdrowia wymaga opieki tej osoby, przez okres do 6 lat, nie dłużej jednak niż do ukończenia przez dziecko 18. roku życia – art. 4 pkt 17, art. 6 ust. 1 pkt 19, art. 6a i 6b ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych. Składki emerytalne osób sprawujących osobistą opiekę nad dzieckiem finansuje w całości budżet państwa za pośrednictwem Zakładu Ubezpieczeń Społecznych. Celem powyższych regulacji jest umożliwienie osobom, które w związku koniecznością wychowywania dzieci nie mogą kontynuować aktywności zawodowej,

osiągnięcia stażu ubezpieczeniowego, mającego pozytywny wpływ na wysokość przyszłego świadczenia emerytalnego.

Warto również wskazać, że przepisem art. 174 ust. 2a ustawy emerytalnej, który wszedł w życie z dniem 1 maja 2015 r., zmieniono dotychczasowy sposób uwzględniania w kapitale początkowym okresów nieskładkowych wymienionych w art. 7 ust. 5 ustawy, do których należą okresy niewykonywania pracy z powodu opieki nad dzieckiem w wieku do 4 lat (w granicach do 3 lat na każde dziecko oraz łącznie – bez względu na liczbę dzieci – do 6 lat) oraz z powodu opieki nad dzieckiem, na które przysługuje zasiłek pielęgnacyjny (dodatkowo w granicach do 3 lat na każde dziecko). Kapitał początkowy ustala się dla ubezpieczonych urodzonych po 31 grudnia 1948 r., którzy przed dniem 1 stycznia 1999 r. opłacali składki na ubezpieczenie społeczne lub za których składki opłacali płatnicy składek. Zastępuje on sumę składek opłaconych przed dniem 1 stycznia 1999 r. i jest uwzględniany przy obliczaniu wysokości emerytury przysługującej tym osobom. Zgodnie z nową regułą, okresy urlopu wychowawczego przebytego przed dniem 1 stycznia 1999 r. – mimo, że są okresami nieskładkowymi – uwzględnia się w kapitale początkowym po 1,3%, a nie po 0,7% podstawy wymiaru emerytury za każdy rok.

Odnosząc się do zawartych w interpelacji Pani Posłanki Magdaleny Sroki pytań szczegółowych w przedmiocie liczby świadczeniobiorców nauczycielskich świadczeń kompensacyjnych w latach 2020-2026, którzy po osiągnięciu wieku emerytalnego, otrzymali emeryturę powszechną niższą od pobieranego wcześniej świadczenia kompensacyjnego oraz średniej różnicy wysokości pomiędzy tymi świadczeniami, pragnę na wstępie zastrzec, że dostępne dane statystyczne ograniczają się do lat 2020 – 2024 i obrazuje je poniższa tabela.

Rok	Osoby, które pobierały NSK w latach 2020-2024 i które po osiągnięciu powszechnego wieku emerytalnego ustaliły sobie w danym roku prawo do emerytury powszechnej [w tys.]	w tym osoby, dla których wysokość emerytury powszechnej była niższa niż wysokość NSK (ostatnia wysokość przed przyznaniem emerytury powszechnej) [w tys.]	Przeciętna różnica między wysokością NSK a wysokością emerytury powszechnej [w zł]
2020	2,7	0,1	108,8
2021	3,1	0,6	196,1
2022	3,4	0,1	81,2
2023	3,8	0,3	223,0
2024	3,4	1,3	308,7

Odnosząc się z kolei do pytania o wskazanie liczby nauczycieli pobierających obecnie nauczycielskie świadczenie kompensacyjne, którzy mogą znaleźć się w podobnej sytuacji w latach 2026-2030, pragnę zauważyć, że ponieważ stosowane do obliczeń wysokości świadczeń wskaźniki nie mają charakteru prognostycznego, w chwili obecnej nie jest możliwe wskazanie liczby tych nauczycieli.

Z wyrazami szacunku

z up. Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

Małgorzata Baranowska

Podsekretarz Stanu

/-kwalifikowany podpis elektroniczny-/